

तदस्मात् सहसोर्द्धमसृज्यत । सा विराडभवत् । तां देवासुरा
 व्यगृह्णत* । सोऽब्रवीत्प्रजापतिः । मम वा एषा [१] । दोहा
 एव युष्माकमिति” इति । प्रजापतिः प्रजा सृष्ट्वा स्वकीयस्य
 वीर्यस्योपचयेण रिक्तोऽहमिति मत्वा वीर्यलाभाय सः तपस्तप्त्वा
 स्वात्मनि किञ्चिद् वीर्यमपश्यत् । तच्च वीर्यं कालेनावर्द्धत
 तत्प्रवृद्धं वीर्यं धारयितुमशक्यं सत् शीघ्रमेवास्मात् प्रजापते-
 रूर्द्ध्वं निर्गत्य केनचिद्रूपेण दृष्टमभूत् । सा सृष्ट्वा निष्पन्ना
 विविधं राजमाना काचिद् गौरभवत् । तामुद्दिश्य देवाश्चासु-
 राश्च वयमेतां गृह्णीम इत्येवं परस्परं विग्रहमकुर्वन् । तदा
 विग्रहशान्तये प्रजापतिरेवमब्रवीत् । एषा गौर्ममैव तिष्ठतु ।
 युष्माकं तु दोहा एव चीराण्येवेति ।

अथ पञ्चाग्न्युत्पत्तिप्रकारं दर्शयति । “सा ततः प्राचुद-
 क्रामत् । तत्प्रजापतिः पर्यगृह्णात् । अथर्वपितुं मे गोपायेति ।
 सा द्वितीयमुदक्रामत् । तत्प्रजापतिः पर्यगृह्णात् । नर्यं प्रजां
 मे गोपायेति । सा तृतीयमुदक्रामत् । तत्प्रजापतिः पर्यगृह्णात् ।
 शस्यं पशून् मे गोपायेति [२] ॥ सा चतुर्थमुदक्रामत् । त-
 त्प्रजापतिः पर्यगृह्णात् । सप्रथ सभां मे गोपायेति । सा पञ्चम-
 मुदक्रामत् । तत्प्रजापतिः पर्यगृह्णात् । अहेबुध्निय मन्त्रं मे
 गोपायेति । अग्नीं वाव सा तान् व्याक्रामत् । तान् प्रजापतिः
 पर्यगृह्णात् । अथो पङ्क्तिमेव” इति । येयं गौः प्रजापतिना
 स्वार्थमेव स्वीकृता विराट् सा प्रजापतेः सकाशात् प्राङ्मुखा